Mishnah *Berakhot, chapter 3*

משנה ברכות פרק ג

א מִי שֶׁמֵּתוֹ מוּטָל לְפָנָיו, פָּטוּר מִקְּרִיאַת שְׁמַע, (וּמִן הַתְּפִלָּה) וּמִן הַתְּפִלִּין. נוֹשְׂאֵי הַמִּטָּה וְחִלּוּפֵיהֶן וְחִלּוּפֵי חִלּוּפֵיהֶן, אֶת שֶׁלִּפְנֵי הַמִּטָּה וְאֶת שֶׁלְּאַחַר הַמִּטָּה, אֶת שֶׁלַּמִּטָּה צֹרֶךְ בָּהֶן פְּטוּרִין, וְאֶת שֶׁאֵין לַמִּטָּה צֹרֶךְ בָּהֶן חַיָּבִין. אֵלּוּ וָאֵלּוּ פְּטוּרִין מִן הַתְּפִלָּה: **ב** קָבְרוּ אֶת הַמֵּת וְחָזְרוּ, אִם יְכוֹלִין לְהַתְחִיל וְלִגְמֹר עַד שֶׁלֹּא יַגִּיעוּ לַשּׁוּרָה, יַתְחִילוּ וְאִם לָאו, לֹא יַתְחִילוּ. הָעוֹמְדִים בַּשּׁוּרָה, הַפְּנִימִים פְּטוּרִין, וְהַחִיצוֹנִים חַיָּבִין: **ג** נָשִׁים וַעֲבָדִים וּקְטַנִּים

(1) One whose dead [who is a close relative regarding whom he is obligated to mourn] lies before him [i.e., is not yet buried] is exempt from the recital of the *shema* and from *tefilah* and from *tefillin* [and from all the precepts laid down in the Torah because he is occupied with the obligation of burial]. With regard to the bearers of the bier and those who relieve them and those who relieve them again, whether in front of the bier [who still have to carry] or behind the bier [who have already carried]— those if still required for the bier, are exempt; but those [who follow and are] not required for the bier are not exempt [from the *shema*]. Both however, are exempt from [saying] the *tefilah* [because it is not a Torah obligation, as is the *shema*].

(2) When they have buried the dead and returned [from the grave]: if they have time to begin and finish [one paragraph of the *shema*] before forming the row [to console the mourners], they should begin; but if not, they should not begin. As for those who stand in the row, [if they stand two deep] those on the inside are exempt [for they see the mourners], but those on the outside [who do not see them] are not exempt.

(3) Women, slaves, and minors [even those who have reached the age of

רבנו עובדיה מברטנורא

א מי שמתו מוטל לפניו. אחד מן הקרובים שחייב להתאבל עליהם, מוטל עליו לקברו: **פטור מק״ש.** משום דטריד טרדא דמצוה: **וחלופיהן.** שכן דרך שמתחלפין, לפי שהכל רוצים לזכות במצוה: **את שלפני המטה.** המזומנים לנשאה כשתגיע המטה אצלם: **ואת שלאחר המטה.** כלומר בין אותם שלפני המטה, ובין אותם שלאחר המטה, אם המטה צריכה להם לשאתה, פטורים: **ואת שאין למטה צורך בהם.** כגון ההולכים ללוות את המת לכבודו בלבד חייבין: **אלו ואלו פטורים מן התפלה.** דלאו דאורייתא היא כמו ק״ש. ואיכא דאמרי מפני שהיא צריכה כוונה יתירא: **ב להתחיל ולגמור.** פרשה אחת של ק״ש: **לשורה.** שהיו עושים שורות שורות סביב האבל לנחמו בשובם מן הקבר: **ואם לאו.** שהיה הדרך קרוב מן הקבר עד המקום שבו עושים השורה, ואין פנאי להתחיל ולגמור עד שלא יגיעו לשורה: **הפנימים.** הרואים האבלים: **והחיצונים.** שאינם רואים פני האבלים: **ג נשים ועבדים פטורים מק״ש.** אע״פ שהיא מצות עשה שהזמן גרמא, וכל מצות עשה

פְּטוּרִין מִקְּרִיאַת שְׁמַע וּמִן הַתְּפִלִּין, וְחַיָּבִין בַּתְּפִלָּה וּבַמְּזוּזָה וּבְבִרְכַּת הַמָּזוֹן: **ד** בַּעַל קֶרִי מְהַרְהֵר בְּלִבּוֹ וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ, לֹא לְפָנֶיהָ וְלֹא לְאַחֲרֶיהָ. וְעַל הַמָּזוֹן מְבָרֵךְ לְאַחֲרָיו, וְאֵינוֹ

education] are exempt from reciting the *shema* [since it is a *mitzvat aseih shehazman grama* — a positive, time-oriented commandment, and these categories of people are exempt from time-oriented commandments; the Mishnah specifies the *shema*, for otherwise, one might think they nevertheless are required, because it entails the acceptance of the yoke of Heaven] and from putting on *tefillin* [also a time-oriented obligation; the Mishnah specifies this to prevent drawing an analogy from the obligation of *mezuzah*], but they are subject to the obligations of *tefilah* [this is a Rabbinical obligation, and the Rabbis included these categories in the obligation], *mezuzah*, and grace after meals.

(4) A *ba'al keri* [one who had a seminal discharge and is ritually impure until he immerses in a *mikvah*] says the words [of the *shema*] mentally [at the proper time] without saying a blessing either before or after [because there is no Torah obligation to recite these blessings; the law regarding the prohibition of a *ba'al keri* to read in the Torah was instituted by Ezra to limit sexual relations between scholars and their wives, and not as a matter of ritual purity, since Torah cannot become defiled]. At meals he says [mentally] the grace after [because this is a

רבנו עובדיה מברטנורא

שהזמן גרמא נשים פטורות, סלקא דעתך אמינא לחייבן הואיל ואית בה מלכות שמים, קא משמע לן. ותפילין מצות עשה שהזמן גרמא הם, דלילה ושבת לאו זמן תפילין נינהו. וסלקא דעתך אמינא הואיל ואתקש תפלין למזוזה נשים נחייבו, קמ״ל: **קטנים.** אפי׳ קטן שהגיע לחינוך לא הטילו על אביו לחנכו בק״ש, לפי שאינו מצוי תמיד אצלו בעונת ק״ש. ולא בתפילין, משום דסתם קטן אינו יודע לשמור תפיליו שלא יפיח בהן: **וחייבין בתפלה.** דתפלה רחמי היא, ומדרבנן היא, ותקנוה אף לנשים ולחנך בה הקטנים: **ובמזוזה.** דמהו דתימא הואיל ואתקש לתלמוד תורה, כי היכי דנשים פטורות מתלמוד תורה דכתיב (דברים יא) ולמדתם אותם את בניכם _ ולא את בנותיכם, הכי נמי נפטרו ממזוזה אע״פ שהיא מצות עשה שלא הזמן גרמא, קמ״ל: **בברכת המזון.** מבעיא לן אי חייבות בברכת המזון מדאורייתא, כיון דכתיב (שם ח) ואכלת ושבעת וברכת, הויא ליה מצות עשה שלא הזמן גרמא, או שמא אין חייבות מדאורייתא, משום דכתיב (שם) על הארץ הטובה אשר נתן לך, והארץ לא נתנה לנקבות, ולא אפשיטא: **ד בעל קרי.** עזרא תקן שלא יקרא בעל קרי בתורה, בין שראה קרי לאנסו בין לרצונו, עד שיטבול. ולא מפני טומאה וטהרה, שאין דברי תורה מקבלין טומאה, אלא כדי שלא יהיו תלמידי חכמים מצויין אצל נשותיהן כתרנגולים: **מהרהר.** ק״ש בלבו כשהגיע זמן המקרא: **ואינו מברך לפניה ולאחריה.** ואפילו בהרהור, כיון דברכות לאו דאורייתא לא אצרכוהו רבנן: **ועל המזון מברך לאחריו.** דחיובא דאורייתא הוא. ואינו מברך לפניו, דלאו חיובא דאורייתא הוא. וכבר

מְבָרֵךְ לְפָנָיו. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מְבָרֵךְ לִפְנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם: **ה** הָיָה עוֹמֵד בַּתְּפִלָּה, וְנִזְכַּר שֶׁהוּא בַּעַל קֶרִי, לֹא יַפְסִיק, אֶלָּא יְקַצֵּר. יָרַד לִטְבֹּל, אִם יָכוֹל לַעֲלוֹת וּלְהִתְכַּסּוֹת וְלִקְרוֹת עַד שֶׁלֹּא תָנֵץ הַחַמָּה, יַעֲלֶה וְיִתְכַּסֶּה וְיִקְרָא וְאִם לָאו, יִתְכַּסֶּה בַמַּיִם וְיִקְרָא. אֲבָל לֹא יִתְכַּסֶּה, לֹא בְמַיִם הָרָעִים וְלֹא בְמֵי הַמִּשְׁרָה, עַד שֶׁיַּטִּיל לְתוֹכָן מַיִם. וְכַמָּה יַרְחִיק מֵהֶם וּמִן הַצּוֹאָה, אַרְבַּע אַמּוֹת: **ו** זָב שֶׁרָאָה קֶרִי, וְנִדָּה שֶׁפָּלְטָה שִׁכְבַת זֶרַע,

Torah obligation], but not the blessing before [because it is only a Rabbinic obligation. The law today, however, is for a *ba'al keri* to recite all of these]. Rabbi Yehudah says, He recites [all, with his mouth] both before and after. **(5)** If a man was standing saying the *tefilah* and he remembers that he is a *ba'al keri* he should not break off [completely] but he should shorten [each blessing by reciting its beginning and its end]. If he went down to immerse himself: if he is able to come up and cover himself and recite the *shema* before the rising of the sun [the practice of the *vatikin* was to recite the *shema* before sunrise], he should go up and cover himself and recite, but if not, he should cover himself with the water [if it is not transparent] and recite. He should, however, not cover himself either with foul water or with water in which something [flax] has been soaked. [And one should not recite near urine] until he pours [a *revi'it* of] fresh water into it. How far should he remove himself from it [undiluted urine] and from excrement [in order to recite]? Four cubits [when the water is behind him or to the side; if it is in front of him, he must remove himself until it is out of sight].

(6) A *zav* (see Leviticus 15:3) who has an emission [even though this immersion does not cleanse him of his impurity as a *zav* since he must also bring a sacrifice,

רבנו עובדיה מברטנורא

נפסקה ההלכה דבטלוה לטבילותא, ובעלי קריין קורין ק״ש כדרכן ועוסקין בתורה ומתפללין ומברכין כל הברכות, ואין מערער בדבר: **ה לא יפסיק.** תפלתו לגמרי, אלא יקצר כל ברכה וברכה: **ולקרות עד שלא תנץ החמה.** שהותיקין מדקדקים על עצמן לגמור אותה עם הנץ החמה, דכתיב (תהלים עב) ייראוך עם שמש: **יתכסה במים.** ודוקא מים עכורים שאין לבו רואה את הערוה, אבל צלולים לא: **במים הרעים.** מים סרוחים: **במי המשרה.** מים ששורין בהם פשתן: **עד שיטיל לתוכן מים.** חסורי מחסרא והכי קתני, ולא יקרא אצל מי רגלים עד שיתן לתוכן מים, ושיעור המים שיטיל למי רגלים של פעם אחת, רביעית: **וכמה ירחיק מהם.** מן המי רגלים שלא הטיל לתוכן מים, ומן הצואה: **ארבע אמות.** ודוקא כשהוא לצדדים או לאחריו, אבל לפניו מרחיק כמלא עיניו: **ו זב שראה קרי.** אע״פ שטמא טומאת שבעה משום זיבה, ואין טבילה זו מטהרתו, אפילו הכי צריך טבילה לדברי תורה כתקנת עזרא, משום קרי. וכן נדה אם באה להתפלל, ופולטת שכבת זרע הרי היא כבעל קרי. ושכבת זרע מטמאה האשה בפליטתה כל שלשה ימים לאחר תשמיש, ולאחר מכאן כבר הסריח בגופה ואין

וְהַמְשַׁמֶּשֶׁת שֶׁרָאֲתָה נִדָּה, צְרִיכִין טְבִילָה, וְרַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר:

he nevertheless must immerse as a *ba'al keri*], a *niddah* from whom semen escapes [from intercourse prior to becoming a *niddah*], and a woman who becomes a *niddah* during intercourse [i.e., who saw menstrual blood after intercourse both] require immersion [in order to read in the Torah, even though this immersion does not cleanse them of their impurity as a *niddah*]; but Rabbi Yehudah exempts them [from immersion prior to reading the Torah].

רבנו עובדיה מברטנורא

ראוי עוד להיות ולד נוצר ממנו. והכי פירושו, נדה שפלטה עתה תשמיש ששמשה אתמול קודם שראתה, והמשמשת מטתה שראתה נדה אחר ששמשה, צריכין טבילה: **ורבי יהודה פוטר.** אף במשמשת שראתה נדה פטר ר״י, ואע״ג דמעיקרא בת טבילה הות ואיכא למימר דלא פקעה חובת טבילה מינה. וכבר כתבנו לעיל דבטלוה לטבילותא, מפני שהיתה תקנה שאין רוב הצבור יכולין לעמוד בה: